

УДК: 636.5:637: 631.1

ЗНАЧЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА ДЛЯ РИНКУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Марків Г. В.

Львівський національний аграрний університет

Резюме. Обґрунтовано народногосподарське значення, проаналізовано розвиток виробництва продукції птахівництва у Львівській області з подальшим аналізом структури виробництва по відношенню до країни та інших областей, внесені пропозиції по створенню системи цінового моніторингу у виробництві харчових яєць та м'яса бройлера.

Ключові слова: птахівництво, яйця, м'ясо, ефективність, прибутковість, конкурентоспроможність, попит

Summary. It was substantiated the national economic importance, it was analyzed the development of producing poultry industry in Lviv region with the further analysis of the manufacture structure by regions and enterprises of the region, the offers on creating the price monitoring in table egg and meat broilers production were proposed.

Key words: poultry industry, egg, meat, effectiveness, profitability, competitiveness, demand.

Вступ. Птахівнича галузь була і на сьогоднішній день залишається важливою складовою у забезпеченні населення продуктами харчування, а переробної промисловості - сировиною. Протягом останнього часу яйця та м'ясо птиці є чи не найдоступнішим джерелом багатьох поживних речовин у споживчому кошику.

Птахівництво в Україні є перспективною сферою для капіталовкладень в цю галузь, які швидко окупаються та приносять чималий прибуток за умови дотримання технологічних та економічних параметрів. Особливістю птахівництва є чутливе реагування на економічні умови суспільства, підпорядкування коливанням попиту та пропозиції. Саме ці дві категорії ринку змінюються залежно від того, яка продукція поступає на ринок, якої якості, по якій ціні, чи є вона на даний момент основним товаром-замінником відносно м'ясних продуктів тощо. Це паралельно зумовлює зміни у виробництві, реалізації та споживанні продуктів птахівництва.

Матеріали і методи. Значення продукції птахівництва слід розуміти у двох аспектах, а саме: народногосподарське значення та економічне значення. Народногосподарське значення птахівництва визначається його можливістю постачати цінні продукти харчування — яйця і м'ясо, які характеризуються високою поживністю, відмінними дієтичними і смаковими якостями. У курячому яйці міститься 34,4 % сухої речовини, де на протеїн

припадає 12,1 %, ліпіди — 10,5, вуглеводи — 0,9, мінеральні речовини — 10,9 %. До складу протеїну яйця входять усі незамінні амінокислоти в найсприятливішому співвідношенні для підтримання життєвих процесів організму людини. Перетравність його становить 97 – 98 %.

Ліпіди є справжніми жирами і зосереджені на 99 % у жовтку яйця. Їх засвоюваність досягає 96 – 100 %. У складі яйця містяться майже всі відомі вітаміни, вміст яких залежить від їх наявності в кормах. За кількістю вітаміну А жовток курячих яєць поступається тільки печінці. Із корму в яйце несучки здатні трансформувати 10 – 40% вітаміну А. Споживання одного яйця задовольняє потреби людини у вітамінах на 10 – 50 %.

Незамінний продукт харчування — м'ясо птиці, яке перевершує м'ясо інших видів тварин за вмістом протеїну та його біологічною повноцінністю.

Розвиток бройлерної промисловості пов'язаний як з високою дієтичною, харчовою якістю, так і з економічними перевагами порівняно з виробництвом інших видів м'ясної птиці.

У туші бройлерів міститься, %: білка — 19 – 23 (у білих м'язах його вміст досягає 21 – 25 %), жиру — 5 – 15, золи — 0,8 – 1,1. Білок м'яса бройлерів багатий на всі незамінні амінокислоти, в тому числі триптофан, метіонін, лізин. Відносно триптофану до оксипроліну м'ясо бройлерів переважає м'ясо інших сільськогосподарських тварин. Енергетичність (калорійність) 100 г м'яса бройлерів становить 754 – 963 кДж (180 – 230 ккал) і в основному визначається вмістом жиру. Біологічна цінність підшкірного жиру бройлерів характеризується підвищеним вмістом у його складі незамінних жирних кислот (лінолева, ліноленова, арахідонова) та поліненасичених жирних кислот. Загальний рівень останніх у грудних м'язах досягає 70 %, м'язах кінцівок — 60, а в м'ясі загального обвалювання — 60 – 65 %.

Бройлери характеризуються скороспілістю, ефективним використанням кормів, відносно невеликими витратами кормів на одиницю продукції, швидкою зворотністю обігових засобів, високою рентабельністю виробництва.

Побічну продукцію птиці ефективно використовують у народному господарстві. Так, пух і пір'я є цінною сировиною для легкої промисловості. Послід птиці багатий на протеїн (25 – 40 %), фосфор та інші мінеральні речовини, тому його використовують як органічне добриво. Останнім часом з'являється багато матеріалів щодо використання курячого посліду як альтернативного джерела енергії (у біогазових установках). Із відходів забою та інкубації яєць виготовляють сухі білкові корми, що містять 50-85% протеїну, всі незамінні амінокислоти, вітаміни В12 та інші поживні речовини. Наявність у його складі сечової кислоти дає можливість також використовувати послід для виготовлення медичних препаратів.

Птицю можна утримувати великими партіями на обмежених площах, що зумовлює успішне впровадження промислової технології, при якій практично вирішені всі питання механізації й автоматизації виробничих процесів. Її всеїдність дає можливість використовувати для годівлі різні корми, а в

присадибних господарствах різноманітні відходи. Порівняно з іншими сільськогосподарськими тваринами, птиця краще використовує обмінну енергію й перетравний протеїн корму. Молодняк курей на 1 кг приросту витрачає 2,5 – 3 к. од, тоді як у виробництві свинини та яловичини відповідно 4 – 5 і 7 – 10 к. од.

Сільськогосподарській птиці притаманні висока продуктивність, інтенсивність росту, плодючість та скороспілість. Від курки-несучки за рік одержують 200 – 300 шт. яєць і більше, загальною масою 12 – 18 кг, від качок — 100 – 150 каченят (200 – 250 кг м'яса), від індичок — 70 – 80 індиченят (до 400 кг), від гусок — 40 – 50 гусенят (180 – 225 кг м'яса). Забійна маса сільськогосподарської птиці досягає 80 % і більше, а їстівні частки становлять 67 % живої маси.

Щодо обґрунтування економічної важливості продукції птахівництва, то слід розглянути розвиток її виробництва загалом у державі, зміни по найбільш розвинених у цьому плані областей та проаналізувати найбільш прогресуючі та перспективніші з них. Окрім цього, необхідним є визначення частки Львівської області у загальному виробництві країни. Слід також ознайомитися з діяльністю найбільших постачальників продукції птахівництва у нашій області з побудовою структури їхньої пропозиції на ринку.

Отже, розглянемо зміни чисельності поголів'я птиці в розрізі найбільшої десятки розвинених областей за попередній і поточний роки.

Рис.1 – Чисельність поголів'я птиці, 2008 р.

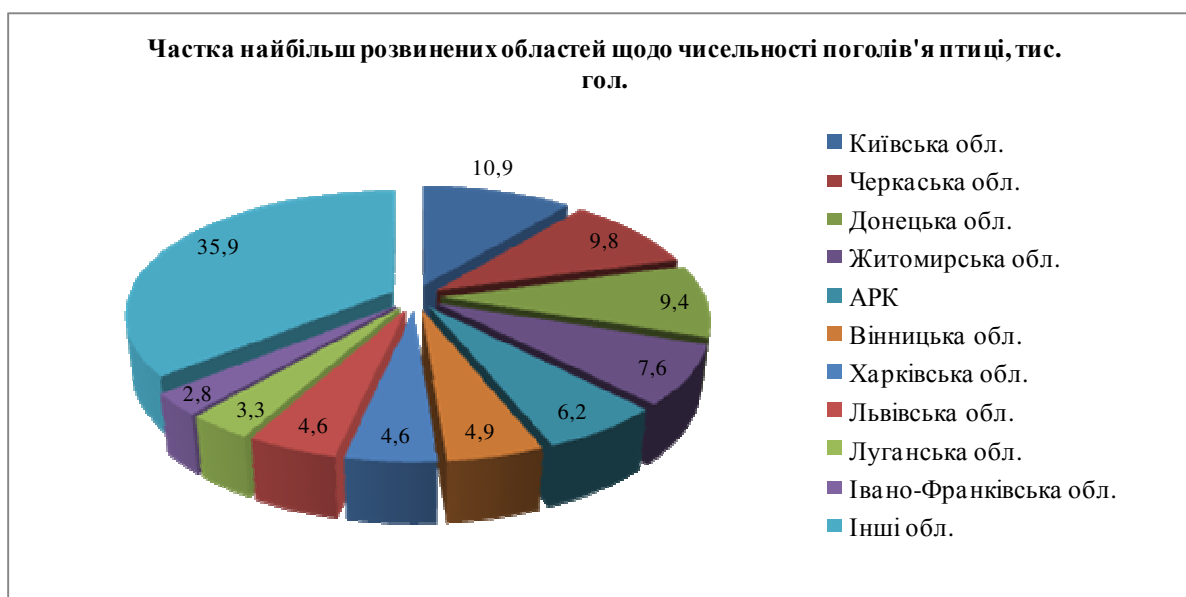

Рис. 1 – Чисельність поголів'я птиці, 2009р.

З вищезображених діаграм можна зробити висновок про те, що Львівська область входить у десятку найбільших підприємств по чисельності голів птиці і займає восьме місце у загальній чисельності поголів'я птиці країни - 4,5%, а у 2009р. в порівнянні з 2008р. її частка зросла на 0,1%.

Щодо аналізу реалізації яєць та м'яса птиці розглянемо рис. 2 та рис. 3.

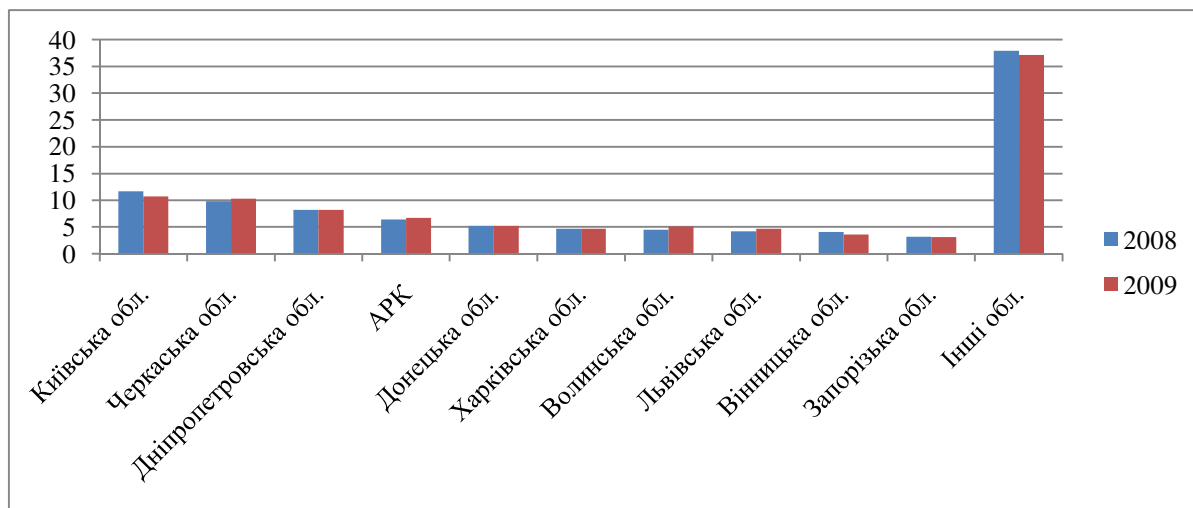

Рис. 2 – Реалізація м'яса птиці, тис. тонн, 2008-2009 рр.

Із зображення даного рисунку видно, що і по виробництву м'яса птиці Львівська область входить до числа кращих, підвищує обсяги виробництва у 2009 р. у порівнянні з 2008 р. (на 0,5%). Окрім цього, слід зазначити, що основними птахофабриками-постачальниками м'яса бройлера у нашому регіоні являються такі, як: ФГ «Улар», ПП «Вокс», ТзОВ «Галицька птиця», ФГ «Бекас», ФГ «Дрофа», ФГ «Яворівська птахофабрика» та інші. Продукція

цих підприємств є товарною і реалізується великими партіями як на ринки, так і переробним господарствам у живій масі, одержуючи дотацію за кожен кілограм живої ваги.

Щодо єдиного господарства у Львівській області, яке має статус племптахорепродуктора другого порядку (утримує власне родинне поголів'я, проводить інкубацію і реалізовує добовий молодняк птиці), то ним є Командитне товариство «ЕГО». Виробництво продукції птахівництва щороку нарощується завдяки правильному використанню господарських ресурсів господарства. За 2008 р. реалізовано 44230 кг м'яса птиці та 9 млн. 117 тис. шт. яєць. З початку 2009 року ці числа такі: 8240 кг - м'ясо, 1млн .887 тис. шт.- яйця. Щодо закладених в інкубатор яєць у 2008 році, то їх кількість становить 3014473 шт., виведено здорового молодняку 1958614 голів. На 01.07.09 р.ці показники такі: проінкубовано – 1958356 шт.яєць, виведено здорового молодняку – 1431290 гол. Необхідно також зазначити, що основними покупцями добових та підрощених курчат КТ «ЕГО» є: ФГ «Яворівська птахофабрика», ТзОВ «Птахівник», СП «Мостлеврось», ТзОВ «Березнянська птиця», «Ватра», ТзОВ «Хорост-Поділля», СПД «Чернушенко», які закупають від трьох до семи 25-тисячних партій курчат.

Для аналізу виробництва яєць курячих у розрізі найбільшої десятки виробників в Україні, до яких входить і Львівська область, розглянемо рисунок 3.

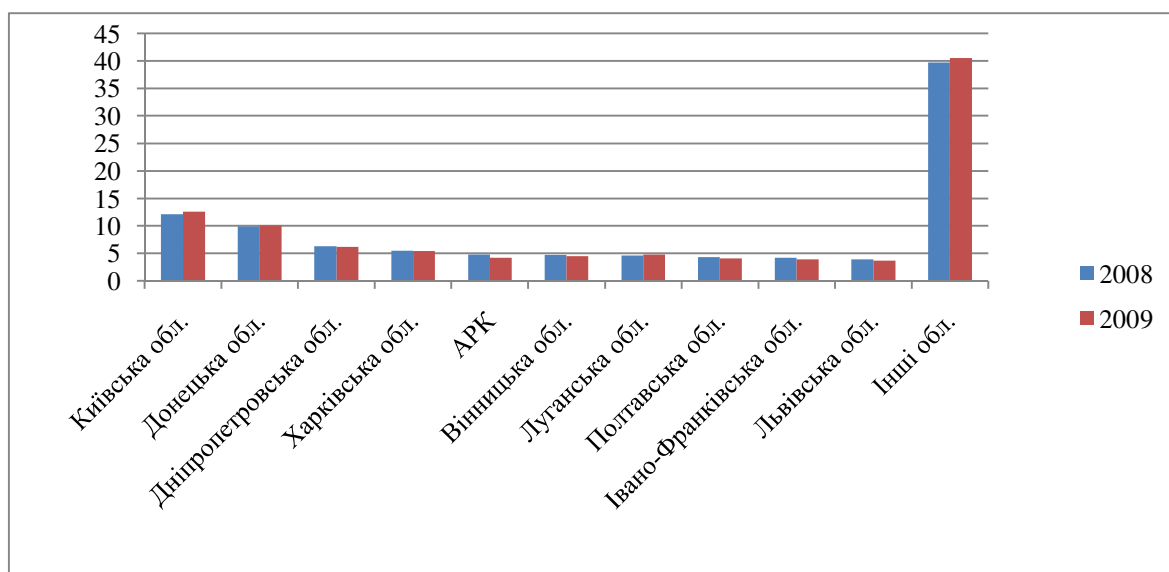

Рис. 3 – Реалізація яйця курячого, тис. штук, 2008-2009 рр.

З наведеної вище інформації спостерігається зростання виробництва яйця курячого лише у п'яти областях України у 2009 р. порівняно з 2008 р., а саме: Волинській, Дніпропетровській, Львівській, Черкаській та АРК. Отже, як бачимо, наш регіон є третім провідним по постачанню яйця в Україні, що свідчить про можливі перспективи у цій галузі.

Із проведених порівнянь можна сказати, що Львівська область по виробництву м'яса бройлера та яйця курячого входить в десятку найбільших областей цього напрямку діяльності, яка поступово нарощує обсяги свого виробництва завдяки підприємствам, що ефективно, прибутково працюють, постачаючи на ринок якісну, конкурентоспроможну та доступну по ціні продукцію птахівництва. Саме завдяки такому рівню наш регіон займає досить хорошу позицію у загальному об'ємі країни, щодо цього питання. З цього випливає економічна важливість продукції птахівництва Львівської області, що визначається ефективною діяльністю найбільших птахофабрик-постачальників, єдиного племінного птахорепродуктора, що задовольняє потреби підприємств-покупців добовим молодняком та підрощеними курчатами для подальшого їх вирощування та продажу на ринку Львівщини і за її межами.

Результати і обговорення

Обґрунтувавши народногосподарське значення продукції птахівництва та проаналізувавши ситуацію, що складається у Львівській області у певний період по виробництву м'яса бройлера та яйця курячого, слід також звернути увагу й на те, що зважаючи на імпорту даного товару на сьогоднішній день в птахівництві триває стрімке збільшення поголів'я і пропозиції м'яса. Це зумовлене тим, що девальвація гривні наприкінці 2008 року зробила імпортні поставки в першій половині 2009 року менш привабливими для внутрішнього ринку. Завдяки цьому вітчизняним виробникам надається зелене світло для розвитку птахівництва, зростанням пропозиції та реалізації своєї продукції. Щодо можливих перспектив найбільших птахофабрик-виробників Львівської області, то у них є всі шанси працювати прибутково в існуючих умовах. Для цього окрім ефективного використання маркетингової стратегії виробництва, ресурсів господарства необхідним є розширення географії поставок. Це можливе за умови налагодження роботи з країнами Європи, проходження відповідних інспекцій фахівців ЄС та отримання дозволу на експорт. А це проводиться лише за наявності сертифікованих систем якості та безпечності виробництва, які існують у найбільш прибуткових та розвинутих лідерів даного ринку продукції у нашому регіоні. Така ситуація дає можливість сподіватися на те, що 2009 рік буде сприятливим для птахівників в усіх аспектах і дозволить розпочати новий етап розвитку українського птахівництва, в якому невід'ємну частку займатиме Львівська область.

Список літератури

1. Зубець М. Актуальні проблеми економіки України / М. Зубець, Б. Панасик. - К.: Аграрна наука, 2004.- 38 с.
2. «Наше птахівництво» : двомісячник.- К., 2009.- № 3, червень.
3. Основні економічні показники Головного управління статистики у Львівській області

4. Шпикуляк О. Г. Інституціональні аспекти регулювання аграрного ринку/ О. Г. Шпикуляк // Економіка АПК.- 2008.- № 5.- С. 114-121
5. Ярошенко Ф. О. Птахівництво України: стан, проблеми і перспективи розвитку / Ярошенко Ф. О.- К.: Аграрна наука, 2004.- 506 с.
6. WWW.LODA.GOV.UA - сайт Львівської облдержадміністрації.
7. WWW.MINAGRO.GOV.UA - сайт Міністерства агрополітики України.
8. www.ukrstat.gov.ua – сайт Державного комітету статистики України.
9. Фінансова звітність, річний звіт по реалізації, основні економічні показники діяльності підприємства (24-форма) за 2008рік та 1-ше півріччя 2009 року КТ «Его».